

NATIONALE AARDRIJKSKUNDE OLYMPIADE 2017

VOORTGEZET ONDERWIJS

slo

TOELICHTING
VOOR
DOCENTEN

Nieuw!
De Geo
bovenbouw
havo/vwo
5^e editie

Zo echt als de wereld zelf!

de
geo

Met bijna 50 jaar ervaring, rijk beeld en motiverende opdrachten, in combinatie met diverse vernieuwingen, zorgt de nieuwe editie van De Geo voor bovenbouw havo en vwo opnieuw voor een optimale aansluiting bij het onderwijs.

Meer weten over De Geo?

www.thiememeulenhoff.nl/degeobovenbouw-hv

ThiemeMeulenhoff

Toelichting voor docenten

Aanwijzingen voor de corrector

Algemene regels

- 1 De correctiecommissie past het scoringsvoorschrift toe.
- 2 De correctiecommissie bepaalt de eindscore.
- 3 De correctiecommissie van de Olympiade bepaalt de rangorde van de kandidaten, die deelnemen aan de eindronde.
- 4 De uitslagen van voorronde en eindronde zijn bindend. Deelname aan de Olympiade impliceert aanvaarding van deze condities.

Scoringsregels

- 1 De corrector vermeldt de scores per (deel)vraag in de kantlijn van het werk. De totaalscore van iedere kandidaat wordt op een aparte lijst vermeld.
- 2 Bij het scoren van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen hele punten geoorloofd. Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.
- 3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.
- 4 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 50 scorepunten toegekend worden.
- 5 Indien een gegeven antwoord niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.
- 6 Indien in een gegeven antwoord een gevraagde verklaring, uitleg of berekening ontbreekt, dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.
- 7 Bij de 'uitlegvragen' wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet een oorzaak en een gevolg worden gegeven als dit in de vraag is aangegeven. Voor zo'n volledige uitleg zijn meestal 2 scorepunten te verdienen. Bij een 'beredeneervraag' moet het antwoord uit een aantal stappen bestaan. Het aantal stappen correspondeert met het aantal scorepunten. Voor een uitleg of redenering die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar 1 scorepunt toekennen.
- 8 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 9 Indien een kandidaat bij een opsomming meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de eerst gegeven antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
- 10 Bij sommige vragen moet er eerst een keuze gemaakt worden die vervolgens toegelicht / beargumenteerd moet worden. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend maar wel voor een juiste / passende toelichting / argumentatie.

Het verdient aanbeveling de correctie van het werk per vraag uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van de antwoordbladen enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave A Honger in de Hoorn van Afrika

- 1 maximumscore 2**
 Uit het antwoord moet blijken dat
- in april-mei en september de ITCZ zich ter hoogte van de Hoorn van Afrika bevindt 1
 - de wind in die periodes grotendeels aflagdig is (vanuit Afrika of vanuit het Arabisch Schiereiland en dus nauwelijks vocht aanvoert) 1
- 2 maximumscore 2**
 Uit het antwoord moet blijken dat
- bij eerdere periodes van droogte de semi-nomaden met hun vee konden trekken naar gebieden waar wel meer neerslag was gevallen / meer water en voedsel aanwezig was 1
 - de huidige droogte dusdanig lang aanhoudt dat het trekken naar andere gebieden in de Hoorn van Afrika weinig zin heeft omdat die inmiddels ook zijn uitgedroogd 1
- 3 maximumscore 2**
 Juiste oorzaken zijn:
- Door ondervoeding gaat de weerstand van mensen achteruit, waardoor ze vatbaarder worden voor allerlei ziektes.
 - Als waterputten uitgeput raken, moeten mensen overstappen op onveilig drinkwater (waardoor ze ziektes kunnen krijgen).
 - Doordat mensen in vluchtelingenkampen dicht op elkaar zitten, kunnen besmettelijke ziektes relatief snel overgedragen worden.
- per juiste oorzaak 1
- 4 maximumscore 2**
- de aride landschapszone 1
 - in deze gebieden is oorlog / zijn geweldsuitbarstingen 1
- 5 maximumscore 3**
- een voorbeeld van een juiste oplossing is de oprichting van een internationaal fonds voor noodhulp dat direct ingezet kan worden 1
 - Juiste redenen vanuit de politieke dimensie die dit belemmeren zijn: 2
 - overheden kunnen het geld voor noodhulp ook gebruiken voor andere bestemmingen, zoals klimaatbeleid of de strijd tegen terrorisme
 - als een overheid na een ramp met veel media-aandacht geld vrij maakt voor noodhulp, straalt dat positief af op de politici
 - bij een internationaal fonds verliezen politici van landen zeggenschap over de precieze besteding ervan

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave B Het nieuwe continent Zeelandia

- 6 maximumscore 1**
Er bestaat geen algemeen geaccepteerde definitie van het begrip continent. Zo worden Europa en Azië vaak als één continent (Eurazië) gezien. Datzelfde geldt voor Noord- en Zuid-Amerika.
- 7 maximumscore 3**
Uit de redenering moet blijken dat
- uit onderzoek naar de diepte van de zee (bathymetrie) bleek dat in het midden van de oceanen lang gerekte bergruggen liggen en dat aan de weerszijde daarvan de diepte van de oceanen gespiegeld is 1
 - uit paleomagnetisch onderzoek bleek dat de gesteenten op dezelfde afstand aan weerszijden van de bergruggen dezelfde ouderdom / hetzelfde paleomagnetische patroon bleken te hebben 1
 - de verplaatsing en het gespiegelde patroon van de oceaانبodem kon verklaard worden met stromingen in het vloeibare binnenste van de aarde (die de continenten met zich mee trekken) 1
- 8 maximumscore 2**
Uit de uitleg moet blijken dat
- de diepe delen verder van de mid-oceanische ruggen afliggen dan de ondiepe delen 1
 - waardoor deze delen (in tegenstelling tot de ondiepe delen) niet omhoog worden gedrukt door magmastromen / zijn ingezakt door afkoeling of onder het gewicht van dikke lagen sediment 1
- 9 maximumscore 2**
Een juiste redenering bevat de volgende elementen:
- Zeelandia ligt hoger / minder diep dan oceanische platen 1
 - graniet (continentaal gesteente) heeft een lagere dichtheid dan basalt 1
- 10 maximumscore 2**
Juiste argumenten zijn:
- Randen van tektonische platen worden vaak gekenmerkt door vulkanisme en aardbevingen en dat is bij Zeelandia niet het geval.
 - Dwars door Zeelandia loopt een grote breuk. Dit zou eerder als plaatgrens aangeduid moeten worden.
- per juist argument 1
- 11 maximumscore 1**
Bij de Kerguelen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave C De Nieuwe Zijderoute

12 maximumscore 2

- via de zijderoute verspreidden religies/ideeën zich van west naar oost en omgekeerd / via de zijderoute werden besmettelijke ziektes als de pest verspreid 1
- het belang van de zijderoute nam af nadat er een zeeroute gevonden was tussen Europa en Azië 1

13 maximumscore 2

- per trein kan de afstand tussen China en Europa sneller worden afgelegd dan per schip 1
- per trein is het transport van goederen goedkoper dan per vliegtuig 1

14 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Dubai vormt met zijn luchthaven een schakel/hub voor het vliegverkeer tussen Europa en Azië 1
- En Khorgos lijkt die zelfde functie te krijgen voor het goederentransport per trein 1

15 maximumscore 2

- de economische overeenkomst: China investeert veel geld in Centraal-Azië zodat deze gebieden een afzetmarkt voor Chinese producten worden. De VS deden dat met het Marshallplan in West-Europa 1
- de geopolitieke overeenkomst: China wil met de investeringen Centraal-Azië in haar invloedssfeer brengen. Dat deden de VS met het Marshallplan met West-Europa 1

16 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- De Nieuwe Zijderoute gaat door meerdere landen, die allemaal eigen belangen hebben of niet allemaal stabiel zijn.
- Het massavervoer is uiteindelijk goedkoper over water.

per juiste reden

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave D Algenwolken fataal voor zeeleven

17 maximumscore 2

Juiste kenmerken zijn:

- Deze zeeën worden gevoed met voedingsstoffen door grote rivieren.
- Deze zeeën hebben relatief warm zeewater.
- (Grote delen van) deze zeeën zijn ondiep.
- Deze zeeën zijn (gedeeltelijk) afgesloten (zodat er relatief weinig uitwisseling/stroming van water is).

per juist kenmerk 1

18 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- door opwarming in Zuid-Azië / het smelten van gletsjers in Zuid-Azië stijgt daar de lucht sneller op / wordt het temperatuurverschil tussen het vasteland van Zuid-Azië en de Arabische Zee of de Golf van Oman groter (oorzaak) 1
- waardoor de lucht sterker wordt aangezogen richting Zuid-Azië (gevolg) 1

19 maximumscore 3

- Juiste economische gevolgen zijn: 2
 - afname van de visserij
 - bedreiging van het toerisme (duiken is bijvoorbeeld niet mogelijk als er algenwolken zijn)

per juist gevolg 1

- het is duur voor Oman omdat het land over weinig zoet water beschikt / zoet water moet verkrijgen door zeewater te ontzilten (en dat kost veel energie/geld) 1

20 maximumscore 2

Een juiste redenering bevat de volgende elementen:

- het bestrijden heeft alleen zin als op een hoger schaalniveau dan dat van Oman de instroom van meststoffen/afval wordt teruggedrongen 1
- bij het bestrijden botsen het belang van landbouw (economische dimensie) met het belang van natuur (natuurlijke dimensie) en het belang van drinkwater voor de bevolking (sociaal-culturele dimensie) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave E Prins Hendrikzanddijk

- 21 maximumscore 1**
 Uit het antwoord moet blijken dat Texel, in tegenstelling tot de andere Waddeneilanden, voor een deel uit (gestuwd) keileem bestaat.
- 22 maximumscore 2**
 Uit de redenering moet blijken dat
- deze oplossing, in tegenstelling tot dijkverzwaring, niet conflicteert met de wens om agrarisch gebied, woningen en bedrijfspanden te behouden 1
 - deze oplossing, in tegenstelling tot dijkverzwaring, het verlies aan natuur in de Waddenzee compenseert (doordat het opbrengen van zand nieuwe mogelijkheden voor de natuur schept) 1
- 23 maximumscore 2**
 Uit het antwoord moet blijken dat
- veel zwakke schakels (de Hondsbosse Zeewering, Katwijk, de Delflandse Hoofden) de afgelopen jaren ook zijn versterkt door middel van zandsuppleties 1
 - deze versterking toch uniek is omdat het de enige plek is aan de Waddenzee waar een zandsuppletie / dynamisch kustbeheer wordt toegepast 1
- 24 maximumscore 4**
 Voorbeelden van juist antwoorden zijn:
- Op vraag 1: De verwachting is dat de stuifzandoverlast zeer beperkt is. Enerzijds komt de overheersende wind uit de zuidwesthoek. Zand zal in dat geval richting de Waddenzee waaien en niet naar het binnenland. Daarnaast is er sprake van een buffer door de huidige dijk. 1
 - Op vraag 2: Nee, het blijft niet allemaal liggen. Doordat er extra zand wordt aangebracht, zal de Prins Hendrikdijk voor de komende decennia veilig zijn. Mocht de zeespiegel in de toekomst nog verder stijgen, dan kan de versterking gemakkelijk worden aangepast. 1
 - Op vraag 3: De verwachting is dat het water door de aanleg van de Prins Hendrikzanddijk minder zout wordt, omdat de afstand tussen de zee en het gebruikte land wordt vergroot / er een duin wordt aangelegd waaronder zich zoet water zal verzamelen dat zoute kwel terugdringt. 1
 - Juiste andere vragen zijn: 1
 - Slibben de havens (van 't Horntje en Oudeschild) niet dicht?
 - kan er na de versterking nog gezwommen / gekitesurft worden?
 - Wordt het nieuw aangelegde strand-/duingebied toegankelijk?

Bronvermelding

- Opgave A bron 1: <http://www.weer.nl/nieuws/detail/2017-02-16>
bron 2: <https://www.fews.net/>
- Opgave B bron 1: Cito en www.ugent.be/we/img/facultaire-site/nieuws/zeelandia.jpg
bron 2: http://topex.ucsd.edu/marine_topo/
- Opgave C bron 1: M. Duursma in NRC, 30 september 2016 en M. De Vries, NOS, 20 augustus 2016
- Opgave D bron 1: B. van Raaij, de Volkskrant, 17 maart 2017
bron 2: AP
- Opgave E bron 1: www.hhnk.nl/prinshendrikzanddijk
kaart https://www.dezwerver.nl/media/products/20/9b_1.jpg
bron 2: www.hhnk.nl/prinshendrikzanddijk

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Sociale geografie & Planologie

Nieuwsflits voor docenten Aardrijkskunde

Wilt u op de hoogte blijven van events, relevant onderzoek, lezingen, studiedagen etc. die voor u of uw leerlingen interessant zouden kunnen zijn? Meldt u dan aan voor de tweemaandelijks Nieuwsflits van het UvA/College sociale wetenschappen. Aanmelden voor deze nieuwsbrief kan door het sturen van een mail aan Reyna Veldhuis: r.t.w.h.veldhuis@uva.nl

College Sociale
Wetenschappen

Nieuwsflits

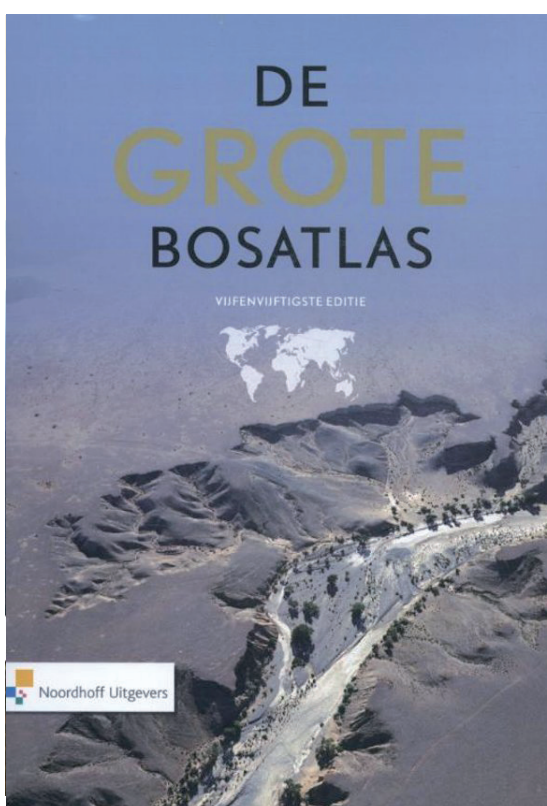

O N D E R
O N D S U M
L T U U R
N E T E M
S C H A P

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

KNAAG

 UNIE VAN WATERSCHAPPEN